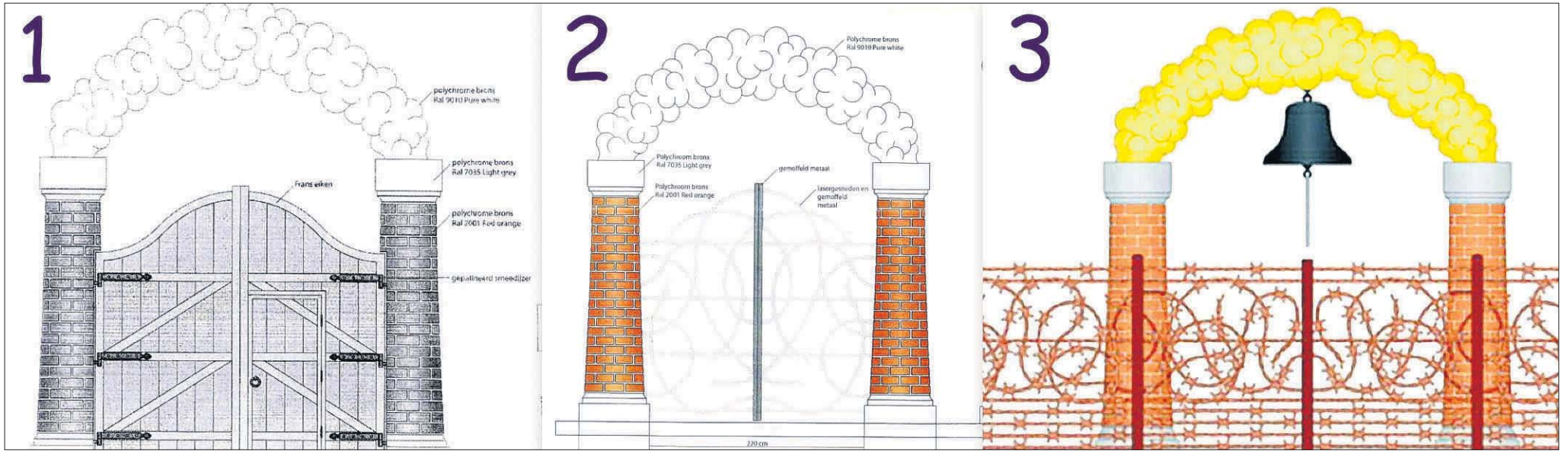

Reconstructie van vergunningstraject voor omstreden kunstwerk Groot Bentveld

Tijd voor raad Zandvoort om in te grijpen

BENTVELD/REGIO - Met beroep op de wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) kregen wij inzage in het dossier van het controversiële kunstwerk bij Groot Bentveld, dat volgens de ontwerpers de herinnering aan de Holocaust levend moet houden. In het dossier en andere bronnen vinden we een ingewikkelde voorgeschiedenis.

door Ruud Vader

Eind negentiende eeuw was het duingebied rond landgoed Groot Bentveld nog niet verkaveld en stond er een poort (stenen kolommen en een smeedijzeren hek) aan het begin van de Merellaan, vlakbij de Zandvoortweg. Deze is later verplaatst naar het einde van de Merellaan, waar de Taxuslaan begint. Daar staat hij nu nog. Even een sprong naar de zomer van 1998. We zuchten onder een hittegolf en Jack Bakker is blij, want hij krijgt op 14 september vergunning om de oude poort te verplaatsen naar het einde van de Taxuslaan. Dat wil hij graag maar er is een probleem - de poort is helemaal niet van hem. De ontwerpers Job Smeets en Nynke Tynagel zijn in diezelfde periode bezig met het opzetten van het gezamenlijke design bedrijf - studio Job. Ze zullen daar in de vol-

gende jaren wereldberoemd mee worden.

Elf jaar later

Als de bewoners van de Taxuslaan er achter komen dat Bakker de poort van de gemeente toch mag verplaatsen spannen ze een rechtszaak aan om dat tegen te houden. Ze willen op het landgoed blijven wonen en niet er naast. Ze stellen dat de poort hun eigendom is, omdat die op hun grond staat. De rechter geeft ze op 18 februari 2000 gelijk en Bakker gaat bedenken wat er dan op zijn strook grond moet komen. Er gaan elf jaar voorbij waarin Bakker aan Studio Job vraagt om voor hem een poort te ontwerpen. Dat doen Smeets en Tynagel graag en ze maken een tekening die op 23 juli 2009 bij een vergunningsaanvraag wordt gevoegd. In het afgebeelde plaatje is dat ontwerp 1. De welstandscommissie vindt het ontwerp passend, maar de deskundige Ruimtelijke Ordening (RO) niet. De eikenhouten deuren (vleugels) snijden de zichtlijn naar het landgoed af en dat is niet gewenst. Bakker vraagt Studio Job een tweede tekening te maken, nu één waarbij de zichtlijn open blijft. Dat is tekening 2, die samen met de oude aanvraag op 25 februari 2010 opnieuw

bij de gemeente wordt ingediend. Deze keer adviseren zowel de welstandscommissie als RO positief en op 11 juni 2010 krijgt Bakker zijn vergunning. Dan neemt hij er nog ruim een jaar de tijd voor om zijn bureu te informeren. Die lezen in een briefje op 31 augustus 2011, dat Bakker de volgende dag gaat beginnen met het fundament voor een nieuw en definitief hekwerk, ontworpen door Studio Job. De oude poort blijft dus kennelijk staan en geen woord over de aard van de nieuwe poort. De bureu wachten af wat het gaat worden. Daar komen ze pas achter na de uitzendingen van de Wereld Draait Door (DWDD) op 6 en 7 december 2011.

Concentratiekamp

Smeets en Tynagel vertellen in die uitzending over hun werk. Het gesprek komt op een poort die ze hebben ontworpen voor een welgestelde kunstverzamelaar die aan het eind van een doodlopend laantje woont op een landgoed aan de rand van Amsterdam. Het hek doet denken aan concentratiekamp Buchenwald, door de rokende schoorstenen en vooral door de inscriptie op de bel (Jedem das Seine, Tekening 3). Matthijs van Nieuwkerk vraagt of de associatie met de Holocaust

(Bewerking illustraties: Ruud Vader).

ook de bedoeling was. Smeets: "Nou oké je zoekt natuurlijk extremen in je werk. Je zoekt contrasten in je werk. (...) Als je dus het kwade wilt uitbeelden dan zoek je naar wat er in onze heimat staat, zeg maar in onze recente geschiedenis symbool is voor duivelsgebraad." Tijdens de TV-gesprekken geeft Smeets steeds meer informatie over de omgeving waar het hekwerk komt te staan en over zijn opdrachtgever. De naam Bakker noemt hij niet, maar hij beschrijft hem als: "(...) Gewoon een hele goede verzamelaar. (...) Het is geen domme nouveau riche die, een soort van halve Rus, die gewoon eens even een duur ding in zijn tuin zet." Bakker staat bekend als een fervent kunstliefhebber en het doodlopende laantje richting een landgoed komt de bureu bekend voor. Ze beginnen nattigheid te voelen. Als één van hen tijdens een inloopavond (over de natuurbrug - red.) bij de burgemeester navraag doet, barst de bom: het symbolische hekwerk dreigt inderdaad in hun laan te komen. De bewoners van de Taxuslaan krijgen op 23 december een gesprek met burgemeester Meijer en wet-

houder Göransson en aansluitend is er een persconferentie. Meijer zegt dat Bakker beweert dat het om tekening 2 gaat. Daar ziet Meijer geen bezwaar in, want kunst kan door velen verschillend worden geïnterpreteerd. De bewoners zijn het volslagen oneens met die opvatting, want ook zonder prikkeldraad en bel met inscriptie is de link met de Holocaust gelegd en volgens Smeets ook zo bedoeld. Een paar dagen later komen Meijer en Bakker overeen dat er een bouwstop komt van drie maanden. Tijd, zegt Meijer, om uit te zoeken hoe het hek nog kan worden tegengehouden. Inmiddels overwegen de buurtbewoners een nieuwe rechtszaak te beginnen. Jammer allemaal voor de tijd en het geld, ook al biedt Meijer wel openlijk op de nieuwjaarsreceptie zijn excuses aan voor de manier waarop hij in eerste instantie heeft gereageerd. Het college zou eigenlijk gewoon de vergunning moeten intrekken, omdat hij is gebaseerd op onjuiste en suggestieve gegevens. Maar het college aarzelt en denkt aan bemiddelen. Misschien tijd voor de gemeenteraad om in te grijpen. Die komt op 24 januari bijeen. ●

BENTVELD/REGIO - In het bijgaande artikel is beschreven hoe de vergunning voor het omstreden hekwerk van Groot Bentveld tot stand is gekomen. Vraag is of de gemeente de Holocaust-achtergrond had kunnen weten.

door Ruud Vader

Volgens de voorzitter van de welstandscommissie, mevrouw S. Karsten, kende de gemeente de achtergronden niet, zoals die op DWDD naar voren kwamen. Karsten: "De aanvraag-bescheiden die (wij) ter beoordeling kregen toonden geen bel, geen tekst en geen prikkeldraad. Ook was er geen toelichting betreffende de eventuele symboliek van het kunstwerk bijgevoegd. Het (kunst-)ontwerp, zonder de genoemde 'aanstoot gevende' zaken, heeft destijds dan ook bij niemand van de commissieleden de associatie met Buchenwald opgeroepen. (...) De poort die op de televisie is getoond hebben wij niet op tafel ter beoordeling gehad. Achteraf zijn wij, de leden van de welstandscommissie, net zoals velen gechoqueerd door de associatie met Buchenwald."

Formulering

Met enig complot-gevoel kun je bedenken dat Bakker en zijn bureu, sinds die elf jaar eerder de verplaatsing van de oude poort met succes hadden tegen gehouden, niet

De kunstjes van Bakker

de beste maatjes zijn. De strook grond waarop de verplaatste poort had kunnen komen heeft een erfdiensbaarheid, die geen andere bouwwerken toestaat en de oude poort was nota bene helemaal niet van Bakker. Als deze in 2009 een vergunning aanvraagt voor

De oude poort die Bakker in 2009 wilde laten verplaatsen, maar die helemaal niet van hem was.

het omstreden hekwerk 3, kan hij verwachten dat die zal worden afgewezen. Daarom voegt hij bij die aanvraag de oude vergunning

(om de poort te verplaatsen). Dat is handig, zeker als je in de uiteindelijke vergunning leest dat het gaat om een kunstwerk dat: "Er uitziet als een poort, maar niet als zodanig functioneert." Die omschrijving is verder in het dossier niet terug te vinden, zodat je moet vermoeden dat Bakker tussentijds de ambtenaren mondelinge informatie heeft aangereikt. Een kunstje, want het verplaatsen van een poort en het bouwen van een (andere) poort zijn formuleringen die de gemeente op het verkeerde been kunnen zetten. Daar is Bakker kennelijk goed in geslaagd.

Concentratiekampen

Een andere vraag is of de opdrachtgever heeft geweten van de Holocaust symboliek van het hek. Hij ontkent het, maar Studio Job impliceert dat Bakker het wel wist, omdat voor hem ontwerp nummer 3 was gemaakt. Uit empathie met oorlogsslachtoffers heeft Smeets zelfs een aantal keren een bezoek gebracht aan voormalige concentratiekampen, zo zegt hij in DWDD. Dat hij dit op eigen rekening heeft gedaan en er niet met Bakker over heeft gesproken, lijkt niet erg

waarschijnlijk. Meer voor de hand ligt dat Studio Job vanaf het begin ontwerp 3 heeft gemaakt en er, op verzoek van Bakker vanwege de haalbaarheid van een vergunning, sommige elementen uit heeft weggelaten en de bouwkosten heeft geminimaliseerd tot € 2000,-. Een kind snapt dat je voor dat bedrag geen betonnen fundering, twee bronzen schoorstenen van vier meter hoog met vleugels en inclusief rookwolken van een befaamde ontwerpstudio kunt laten bouwen. Het kan best zijn dat dit nog niet de ultieme waarheid is over deze affaire. Als er meer over te berichten is zal deze krant daar zeker weer aandacht aan besteden. ●

Uw folder als nieuwsbladbijlage op de deurmat!

Wij ongedresseerd uw folders op de deurmat!

BUIJZE
BESTELNET

Noordwijk Telefoon 071-3643434